

GORAN GOLOVKO (Split, 17. travnja, 1965.), dobitnik Nagrade za režiju za predstavu *Nije pas beštija* Gradskog kazališta lutaka Split, na 35. Marulićevim danima

Smoje je na Šarkova usta odašiljao satirične strelice

„Stručni žiri prepoznao je estetske dosege predstave *Nije pas beštija*, tim više što se jedna lutkarska predstava za odrasle na prestižnom Festivalu hrvatske drame mogla percipirati samo kao kuriozitet ili šaljivi dodatak njegovom ozbiljnom dramskom programu. Marulićevi dani iz godine u godinu dokazuju svoju svrhu i važnost u promicanju hrvatskoga dramskog pisma i traganju za novim, drugačijim izvedbenim pristupima i formama.“

Razgovarao: **Borna Vujčić**

15.6.2025. – Rijetki su redatelji na hrvatskoj kazališnoj sceni čiji rad s jednakom predanošću i znatiželjom obuhvaća dramu, operu i, kako je recentno dokazao, inovativno lutkarstvo. Goran Golovko pripada upravo tom krugu svestranih kazališnih umjetnika, a njegov redateljski potpis, utkan u repertoare brojnih nacionalnih i gradskih kazališta, odlikuje se promišljenim pristupom tekstu i dubokim razumijevanjem medija u kojem stvara. Dugogodišnjim radom, čiju trajnu vrijednost potvrđuje i petnaesta sezona igranja kultne predstave *Smij i suze starega Splita* na Splitskom ljetu, Golovko se etablirao kao jedan od ključnih aktera splitskog i hrvatskoga kazališnog života, redatelj koji ne bježi od kreativnih izazova i traganja za novim izvedbenim formama.

Upravo je takav iskorak u neistraženo rezultirao predstavom *Nije pas beštija*, nastalom u produkciji Gradskog kazališta lutaka Split povodom obilježavanja godine Miljenka Smoje. Golovkovom redateljskom vizijom i adaptacijom Marine Vujčić, Smojine *Pasje novelete* – knjige kolumni u kojima je iz perspektive psa Šarka odašiljao satirične strelice na račun društvenih i političkih previranja, prenesene su na pozornicu u formi lutkarske predstave za odrasle. Riječ je o hrabrom i estetski radikalnom pothvatu u kojem se tijela glumaca-animatora tretiraju kao objekti animacije, gdje se emocija prenosi bez vidljivosti lica, a stilizirana forma sjedinjuje sa sadržajem na iznimno maštovit način. Ovakav pristup ne samo da je ponudio svježije čitanje Smojina opusa, nego je i samom mediju lutkarstva otvorio nove prostore izražajnosti.

Značaj ovog projekta potvrđen je trijumfom na 35. Marulićevim danima, gdje je predstava, koja se mogla činiti tek kao „kuriozitet ili šaljivi dodatak“, osvojila čak tri Nagrade Marul: za najbolju režiju, za najbolju adaptaciju/dramatizaciju te najvišu ocjenu publike. Taj uspjeh predstavlja ne samo veliko priznanje autorskom timu i ansamblu, nego i važan trenutak za poziciju lutkarskoga kazališta u cjelokupnom kazališnom krajoliku. U razgovoru koji slijedi, Goran Golovko govori o značaju Miljenka Smoje kao kreatora dalmatinskog identiteta, o specifičnostima postupka adaptacije proze u lutkarski medij, o metafizici odnosa lutkara i lutke, ali i o problemima i predrasudama s kojima se lutkarska umjetnost danas susreće.

(<https://hrvatskoglumiste.hr/wp-content/uploads/2025/06/GORAN-GOLOVKO-3.jpeg>)

Vaša predstava izuzetno je dobro prošla na ovogodišnjim Marulovim danima, zavrijedivši čak tri nagrade. Kako vidite značaj tog festivala posvećenog hrvatskoj drami u kontekstu naše kazališne umjetnosti?

Iskreno, nadao sam se Nagradi publike, a ugodno su me iznenadile dvije Nagrade Marul za režiju i adaptaciju/dramatizaciju. Ansambl predstave, autorski tim i Gradsko kazalište lutaka Split zahvalni su izbornici. Jelena Kovačić i stručni žiri prepoznali su estetske dosege predstave *Nije pas beštija*, tim više što se jedna lutkarska predstava za odrasle na prestižnom Festivalu hrvatske drame mogla percipirati samo kao kuriozitet ili

šaljivi dodatak njegovom ozbiljnom dramskom programu. Marulićevi dani iz godine u godinu dokazuju svoju svrhu i važnost u promicanju hrvatskoga dramskog pisma i traganju za novim, drugačijim izvedbenim pristupima i formama.

Kako biste opisali značaj Miljenka Smoje?

Ako kulturu promatramo kao sustav znakova koji pojedincu omogućuje snalaženje u jednoj zajednici, možemo slobodno reći da je Miljenko Smoje jedan od značajnih kreatora tog sustava, podjednako zahvaljujući svom novinarskom i spisateljskom radu. Motivi, opažanja i komentari rođeni u njegovoj „makinjeti” pridonijeli su doživljaju identiteta Dalmacije i njezinim Dalmatincima i svima koji su Dalmaciju vidjeli samo kao skup stereotipnih sličica i postojbinu nekakvih simpatičnih osobenjaka s blagim smetnjama u mentalnom razvoju.

Što bi današnje mlađe generacije mogle pronaći u poznatom Smojinom narativu o malim ljudima koji svjedoče turbulentnim vremenima?

Zanimljivo je vidjeti s koliko pozornosti mlade generacije prate Smojine televizijske uspješnice na raznim kanalima i platformama. Često ih čujem kako ponavljaju cijele replike ili pojedine fraze iz njegovih scenarija, a razlozi tomu su višestruki. Njihovo nabranje uzelo bi previše prostora, a izdvojio bih prilagodbu televizijskog medija novom, konzumerističkom vremenu, koji je izrodio snažnu tenziju između svoje zabavlačke i obrazovne uloge. Neću sada biti lokalni patriot, pa ću pitati: gdje su danas TV-serije kalibra *Gruntovčana* ili *Kuda idu divlje svinje*? Mogu i nastaviti, da bih stvorio malo širu sliku: gdje su danas glazbeni urednici koji su pomno pazili na dikciju pjevača popularne glazbe i na pravilnu hrvatsku akcentuaciju tekstova zabavnih pjesama? Zatim, današnje mlade generacije nemaju mogućnost usporedbe kvalitete nekadašnjeg Obrazovnog programa TV Zagreb s kvalitetom današnjih sadržaja u ponudi, ali srećom i iznenađujuće, još uvijek postoji onaj „optimizam sjećanja” upisan u kolektivnu svijest, uz čiju pomoć mladi ostvaruju vezu s vrijednostima koje su oblikovale njihove roditelje, djedove i bake.

Što knjigu *Pasje novelete* izdvaja unutar Smojinog opusa? Kako je tekao postupak adaptacije ove proze u dramski tekst i songove? Što konkretno i posebno omogućuje pogled na jednog velikana i na povijesna previranja iz perspektive nedužnog psa?

U kolumnama tadašnjeg *Ferala* Smoje je, na Šarkova usta, odašiljao satirične strelice, shvativši da pas smije izreći ono što čovjek ne bi smio. Sakupljene u knjigu *Pasje novelete*, kolumne su prerasle u dokument jednog vremena previranja koje je pred pojedinca postavilo velike moralne izazove i suočilo ga s potrebom izbora moralnoga puta. O postupku adaptacije noveleta više bi mogla reći njezina autorica Marina Vujčić, koja je odradila lavovski posao odabira najsnažnijih motiva i pretočila ih u dramske prizore, imajući na umu prilagodbu tekstualnog materijala lutkarskom mediju.

Što sve stoji iza autorske odluke da *Nije pas beštija* postane lutkarska predstava? Kako valja redateljski postupati s glumcem kojemu se ne vidi lice a on svejedno mora prenijeti emociju, i kakav je to lutka-organizam kojemu autor i izvođač udahnu život?

Odluci o postavljanju ove predstave na repertoar kumovala je službeno proglašena Godina Miljenka Smoje u Splitu, a inicijator rada na njoj je ravnatelj Gradskog kazališta lutaka Split, Lucijan Roki. Slutio je da će stvaranje lutkarske predstave za odrasle otvoriti kreativni prostor za traganje za drugačijim formama, a ja sam dugo maštao o nekoj predstavi u kojoj će glumcima biti vidljive samo noge i konačno sam dobio priliku sjedinjavanja sadržaja s tako stiliziranom formom izričaja. Dodatno, lutkari-animatori posebna su bića na ovome svijetu, neopterećena egom, i tokom rada nije bilo teško uvjeriti ih da dijelove vlastitih tijela tretiraju kao objekte animacije ili lutke, a cijeli ansambl GKL Split iznimno je darovit, kreativan, marljiv i potpuno posvećen svome poslu, spreman na različite kreativne izazove. U suigri lutkara i lutke ima i neke metafizike, a ja bih rekao da je ključna riječ – ljubav.

Nije pas beštija, red. Goran Golovko, Gradsko kazalište lutaka, Split, 2014.

Kako gledate na poziciju lutkarskog kazališta u suvremenom kazališnom krajoliku? Postoje li glede ovog kazališnog roda određene predrasude?

Dječja i lutkarska kazališta vrlo su agilna i odgovorna u odabiru tekstova, redatelja i novih estetskih pristupa. Drago mi je što najčešće svoj posao ne obavljaju rutinski nego poštuju dijete u publici, pružajući mu najbolje i najljepše od sebe. A kada bi šira javnost, uključujući i odgovorne strukture, znala koliko posla i truda zahtijeva svaka lutkarska predstava, bilo bi manje predrasuda ili zaključaka zasnovanih na nepoznavanju materije. Kada je riječ o lutkarskim predstavama za odrasle, kazališta su ograničena programskim okvirima svojih osnivača koji ih smatraju isključivo kazalištima za djecu pa nemaju ni prostora niti vremena za razvijanje scene namijenjene odraslima. GKL Split u tom smislu pravi značajne pomake i ostaje nadati se da će u budućnosti biti drugačije. Volio bih skrenuti pozornost i na jedan problem našeg suvremenog lutkarstva, a to je nedostatan broj kreatora lutaka i scenografa za lutkarsko kazalište. Stara garda je otišla, a nema sustavne brige za stvaranje neke nove, mlade garde.

Koje biste svoje iduće projekte voljeli najaviti? Je li za očekivati da će se u Vašem daljnjem radu osjetiti jeka rada na ovoj predstavi?

Mislim da se prilika za rad na predstavi kao što je *Nije pas beštija* ukaže jednom u životu, što ne znači da u nekim novim predstavama neće biti njezine jeka. U Gradskom kazalištu mladih Split pripremam jesensku premijeru komorne predstave *Lutkina kuća, dio drugi* suvremenog američkog pisca Lucasa Hnatha, koja predstavlja kreativni izazov drugačije vrste od rada s lutkama ili u operi, a s ponosom ističem da predstava *Smij i suze starega Splita* Ivana Kovačića ulazi u svoju petnaestu sezonu igranja na festivalu Splitsko ljeto.

Moje nas beštija, red. Goran Golovko, Gradsko kazalište lutaka, Split, 2024.

©Borna Vujčić, Hrvatskoglumiste.hr, objavljeno 15. lipnja 2025.